

Länsstyrelsen
Västerbottens län

Bilaga 2 till ”Beslut om
naturreservat för Kälberget”.

SKÖTSELPLAN

Datum
2009-09-16

Ärendebeteckning
511-4861-2009

Arkivbeteckning
2402206

1(8)

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET KÄLBERGET I ÅSELE KOMMUN

Foto: Pontus Wallén /Länsstyrelsen

Länsstyrelsen i Västerbottens län
Storgatan 71B
901 86 Umeå
Växel: 090-10 70 00

1. Syftet med säkerställande och skötsel

Syftet med Kälbergets naturreservat är att vårda och bevara värdefulla miljöer och strukturer som kännetecknar boreala ur- och naturskogsartade barrskogar. Genom bevarandet säkerställs livsmiljöer för de organismer som är beroende av dessa ekosystem. Syftet nås genom naturvårdsbränning i de naturligt talldominerade delarna av reservatet. I övriga delar av reservatet nås syftet genom fri utveckling vilket betyder att naturliga processer tillåts fortgå. Naturskogs-strukturer som skiktning, gamla grova träd och död ved ska förekomma i gynnsam omfattning. Friluftsliv som grundar sig på allemansrätten ska kunna bedrivas i hela reservatet och besökare ska kunna se och uppleva områdets typiska naturmiljöer och arter. Utöver friluftsliv, ska reservatet även kunna nyttjas för naturstudier, undervisning samt forskning.

2. Beskrivning av naturreservatet

2.1 Administrativa uppgifter

Namn	Kälberget
Nummer	2402206
Reg-DOS id	2014877
Natura 2000	-
Kommun	Åsele
Län	AC
Lägesbeskrivning	Ca 18 km Ö Åsele, ekokarta 21H4i och 21H3i Mittkoordinat (RT90 2,5 gon V): 1593710, 7120220
Naturgeografisk region	32 c, norra Norrlands barrskogsområden och bergkullslätter
Värdetrakt	17. Ormsjökullen-Rötjärnberget, barrbland
Bränningstrakt	-
Gräns	Se beslutscharta
Markägare	Sveaskog
Fastighet	Del av Stensjön 1:1
Förvaltare	Länsstyrelsen i Västerbottens län
Totalareal	81 ha
Skyddad areal produktiv skog	72 ha

2.2 Naturtyper inom området

Naturtypsindelning ¹	Areal (ha)
Skog	Granskog av blåbärsris-typ (2.1.2.1)
	Tallskog (2.1.1)
Våtmarker och sjöar	Fattigkärrvegetation (3.2)
	Sjö

¹ Naturtypsindelning enligt *Vegetationstyper i Norden, 1994* (se bilaga 1).

Naturtypsindelning ²	Areal (ha)
Skog	Västlig taiga, granskog (9011)
	Västlig taiga, tallskog (9012)
	Västlig taiga, hållmarkstallskog (9014)
	Övrig skogsmark (9900)
Våtmark och sjöar	Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn (7140)
	Dystrofa sjöar och småvatten (3160)

² Naturtypsindelning enligt basinventering av skyddad natur, *rådets direktiv 92/43 EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter* (se bilaga 2).

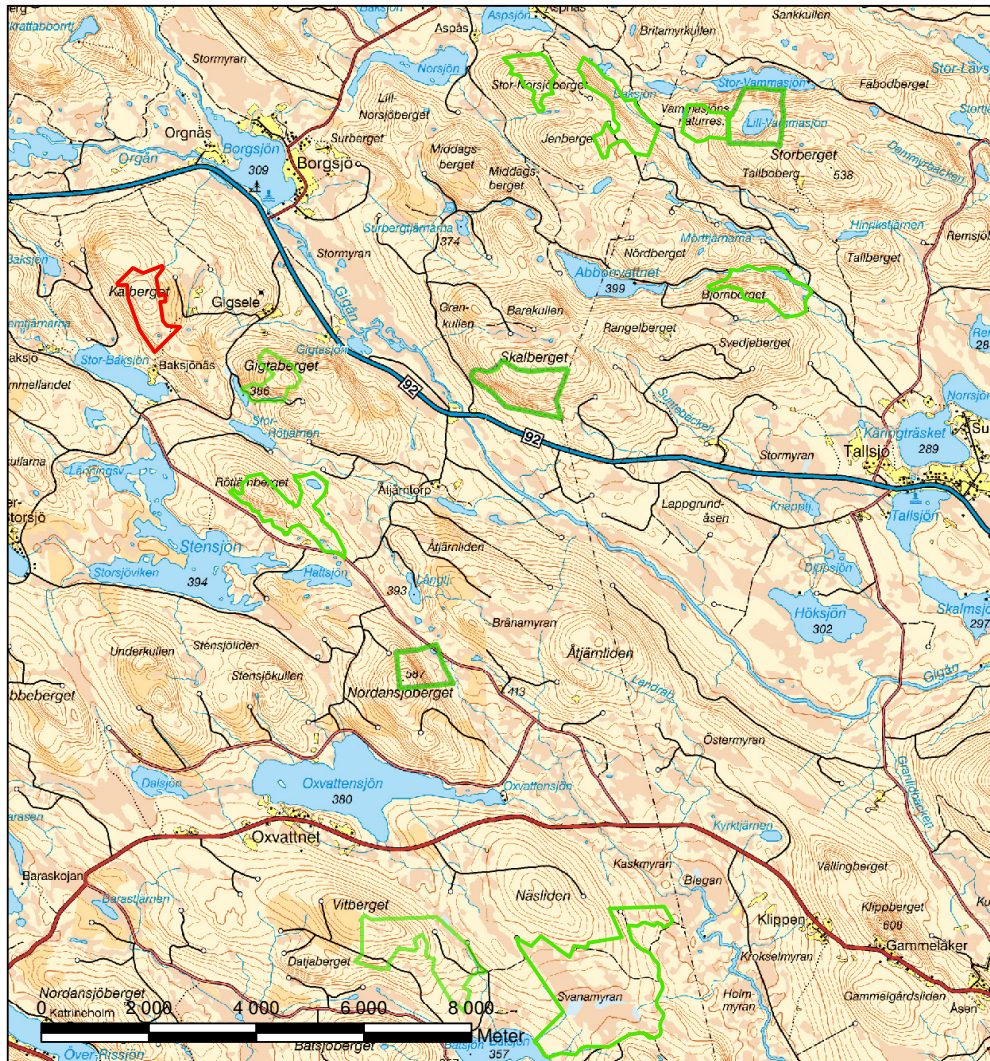
2.3 Beskrivning av reservatet

Kälbergets naturreservat ligger ca 18 km öster om Åsele och sträcker sig i nordsydlig riktning längs de högst belägna delarna av Kälberget. Området är i stora drag flackt, men i mindre skala varierat och småkuperat med inslag av hållmarker och små öppna kärr. På den största av myrarna finns en liten tjärn. I sydvästra delen finns även brantare sluttningar med inslag av block och sipperpåverkade lodytor. Den sydöstra delen av reservatet genomkorsas av en stig som löper från den lilla byn Baksjönäs i söder och ansluter skogsbilvägen mot Giguele i öster. Hela området ligger ovanför högsta kustlinjen på 420 - 510 meter över havet. Berggrunden består av näringsfattig s.k. Revsundsgranit som är karakteristiskt för länets inland. Jordarten är morän i största delen av reservatet med undantag för den nordöstra delen där jordtäcket är relativt tunt eller uppbrutet av kala berghällar.

Skogarna i reservatet är uteslutande av natur- och urskogskaraktär, till största delen talldominerade med undantag för i den norra delen där gran dominerar.

I den södra, talldominerade delen av reservatet är skogen gles och två- till treskiktad med inslag av underväxande gran och sparsam förekomst av lövträd.

Trädförnyringen är genomgående sparsam i området; de flesta träd är 100-150 år, men 300-åriga tallöverståndare, vissa med brandljud, finns spridda i området. Även enstaka 500-åriga tallar förekommer. Fältskiktet är mestadels av frisk blåbärsristyp med inslag av torr lavtyp. Tillgången på död ved är måttlig och spår av äldre tiders avverkningar finns spridda främst i södra delen av området.

Översiktskarta Kälbergets naturreservat. Röd gräns = Kälbergets naturreservat, grön gräns = befintliga eller snart blivande reservat

I den norra grandominerade delen av reservatet är skogen skiktad, tät och mer urskogsartad med stort inslag av minst 300-åriga tallar och allmänt med död ved, främst lågor. I nordöstra delen av reservatet finns även ett vackert hållmarksområde med gles, urskogsartad tallskog.

Kälbergets karaktär av tall- och grannaturskog med död ved och gamla träd i både öppna och slutna skogsmiljöer gör området gynnsamt både för de organismer som gynnas av brandpräglade miljöer och de som är beroende av mer ostörda ekosystem. Följande noteringar av ovanliga och intressanta arter har gjorts i området (hotkategori enligt rödlistan 2005 anges inom parentes): *Svampar*: Dofthicka (VU), fläckporing (VU), Gammelgransskål (NT). *Lavar*: Knottrig blåslav (NT), skrovellav (på klippa) (NT), dvärgbägarlav (NT), lunglav (NT), stuplav, bårdlav, liten spiklav. *Kärlväxter*: Jungfru Marie nycklar. *Fåglar*: Lavskrika (NT), tjäder (spelplats).

Knottig blåslav.

Foto: Pontus Wallén /Länsstyrelsen

3. Skötselområden för naturvärden med bevarandemål och åtgärder

Reservatet är indelat i tre skötselområden med utgångspunkt från de övergripande naturtyperna i området samt de åtgärder som ska genomföras inom respektive skötselområde (bilaga 3). För varje skötselområde redovisas ett eller flera mätbara bevarandemål. Skötselområdets bevarandetillstånd anses gynnsamt när dessa bevarandemål är uppnådda. Reservatet ligger strax utanför ett område (Björnlandet-Svedjan) som prioriteras i länets aktuella bränningsstrategi.

3.1 Skötselområde 1, Brandpräglad tallskog, areal 48 ha

Skötselområde 1 består av den talldominerade skogen i södra delen av reservatet samt hällmarkstallskogen som bildar en utlöpare norrut in i den grandominerade delen av reservatet (Bilaga 3, delområde 1). Skötselområdets skog är tydligt präglad av brand med brandljud i flertalet tallar och med tydliga tallgenerationer. Utan brand eller annan större störning har tallen svårt att föryngra sig och skogen kommer att successivt tättna när andelen gran ökar. Den naturliga brandfrekvensen i området är troligtvis ca vart hundra år och idag tyder åldern på den yngsta tallgenerationen och mängden underväxande gran på att det är länge sedan det brann i området. För att upprätthålla prägeln av brand, säkerställa återväxten av tall och gynna de arter som är knutna dessa miljöer bör skötselområdet därför brännas en gång inom de närmaste tio åren och därefter med ett intervall av ca hundra år, om området inte har brunnit naturligt inom tidsperioden. Om det är att föredra praktiskt så kan området delas upp i olika delområden som bränns vid olika tidpunkt, dock bör alla delar av skötselområdet ha brunnit någon gång inom de närmsta tio åren.

Bevarandemål

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda

- arealen brandpräglad ur- och naturtallskog uppgår till 48 ha.
- naturvårdsbränning och/eller brandefterliknande åtgärder berör hela området minst vart 100:e år

Skötselåtgärder

Bränning, en gång inom de närmsta tio åren och därefter ca var hundra år om inte området brunnit naturligt innan dess.

3.2 Skötselområde 2, Granurskog med fri utveckling, areal 28 ha

Skötselområde 2 består av den grandominerade skogen i norra delen av reservatet. Skötselområdets skogar ska lämnas för fri utveckling, vilket innebär att utvecklingen ska präglas av naturliga processer så som trädens åldrande och döende, stormfällningar, insekters och svampars nedbrytning av ved samt nyetablering av träd i skogen. Det innebär även att spontan brand bör tillåtas brinna inom reservatet så långt som möjligt är utifrån säkerhetsmässiga aspekter.

Bevarandemål

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

- arealen ur- och naturskog uppgår till 28 ha.

Skötselåtgärder

Inga åtgärder.

3.3 Skötselområde 3, våtmarker med fri utveckling, areal 5,3 ha

Insprängt i skötselområde ett och två ligger tre mindre myrområden som tillsammans bildar skötselområde 3. Dessa myrar ska utvecklas fritt utifrån naturliga hydrologiska processer med de strukturer och artsamhällen som hör dessa naturtyper till.

Bevarandemål

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

- arealen våtmarker uppgår till 5,3 ha

Skötselåtgärder

Inga åtgärder.

4. Skötselområden för friluftsvärden med mål och åtgärder

Hela resevatet redovisas som ett skötselområde med avseende på friluftsliv och anläggningar (bilaga 4). Resevatet ligger relativt nära Åsele (ca 30 km) och väg 92. I södra delen korsar en befintlig stig resevatet och leder ner till byn Baksjönäs och sjön Stor-Baksjön som idag är populär för öringsfiske. Vid sjöns strand finns idag även ett vindskydd. Eftersom området kring resevatet redan idag är populärt bland åtminstone fiskare och det finns en befintlig stig genom resevatet är sannolikheten stor att det någon då och då kommer att besöka det. För att informera och underlätta för besökarna att hitta ska hänvisningsskyltar och informationsskyltar sättas upp.

4.1 Skötselområde för Friluftsliv och anläggningar

Det övergripande målet för friluftslivet är att området ska nyttjas utifrån dess naturgivna förutsättningar. Nyttjandet av området ska främjas genom att två hänvisningsskyltar sättas upp, en i vardera änden av stigen. På de två ställen som stigen korsar resevatsgränsen ska informationsskyltar (A3) med beskrivning och karta över resevatet sättas upp. Se bilaga 4 för ungefärlig placering av de olika skyltarna.

Mål

- Det ska finnas två hänvisningsskyltar som leder besökaren in i resevatet via stigen
- Det ska finnas två väl underhållna informationsskyltar med beskrivning av naturmiljöer i resevatet, föreskrifter för allmänheten samt en karta.

Skötselåtgärder

- Montering av hänvisningsskyltar
- Montering av informationsskyltar

5. Övriga anläggningar

Inga övriga anläggningar finns inom resevatet.

6. Nyttjanderätter

Jakt får bedrivas av jakträttsinnehavare enligt gällande jaktlagstiftning och i enlighet med gällande resevatsföreskrifter.

7. Utmärkning av gränser

Resevatet ska hållas väl utmärkt enligt svensk standard och Naturvårdsverkets anvisningar. Gränserna bör ses över vart 10:e år och målas om vid behov.

8. Sammanställning av skötselåtgärder

Skötselåtgärd	Var	Tidsram
Naturvårdsbränning	Se bilaga 3	2010-2020, därefter ca vart 100de år
Montering av hänvisningsskyltar	Se bilaga 4	2009-2011
Montering av informationsskyltar	Se bilaga 4	2009-2011

9. Uppföljning och tillsyn

Tillsynen av området utförs av naturvårdsförvaltaren och ska dokumenteras skriftligt. Tillsynen innefattar, utöver en besiktning av att reservatsföreskrifterna efterlevs, även utmärkningar och skyltar inom reservatet. Uppföljningen ska ske minst vart annat år. Brister och fel ska dokumenteras och åtgärdas.

Tillsynen och uppföljningen av reservatet kommer tillsammans att utgöra ett underlag för en eventuell revidering av skötselplanen.

9.1 Uppföljning av skötselåtgärder

I samband med att skötselåtgärder utförs ska utgångsläget innan åtgärden, tidpunkt för åtgärd, åtgärdens omfattning och utförande samt uppnått resultat dokumenteras för att möjliggöra en långsiktig uppföljning. Vidare ska även kostnaderna för åtgärderna noteras.

9.2 Uppföljning av bevarandemål

Områdets bevarandemål ska följas upp enligt fastställda metoder för uppföljning av skyddad natur. Uppföljningen kommer att ske utifrån reservatets skötselområden och enligt den indelning i naturtyper för basinventering av skyddad natur som presenteras på kartan i bilaga 2. Indelningen kan komma att ändras efter ytterligare fältbesök i reservatet eller efter att området har flygbildstolkats.

Kartbilagor:

1. Naturtypsindelning enligt Vegetationstyper i Norden
2. Naturtypsindelning enligt basinventering av skyddad natur (N2000)
3. Skötselområden för naturvärden
4. Anläggningar för friluftsliv